

Aanwijzing voor de kandidaat

Als in een vraag staat dat je een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan gebruik je in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

Opgave 1 Burgernet

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over het gebruik van Burgernet. Burgers kunnen meedoen aan Burgernet om de politie en gemeente te helpen bij bijvoorbeeld het opsporen van dieven of het vinden van vermiste personen. Deelnemers krijgen een sms- of spraakbericht op hun mobiele telefoon met het verzoek om in hun buurt uit te kijken naar bijvoorbeeld een persoon of voertuig. Zij kunnen vervolgens informatie aan de politie doorgeven.

Lees tekst 1.

Als er een delict heeft plaatsgevonden, stuurt de politie de deelnemers van Burgernet een bericht met een korte beschrijving van de situatie. Twee van deze berichten staan in tekst 1.

- 2p 1 Maak een eigen bericht van een delict voor Burgernet. Gebruik in je bericht:
- twee factoren die de kans vergroten om slachtoffer van een delict te worden;
 - twee veelvoorkomende kenmerken van verdachten.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Burgernet past bij integraal veiligheidsbeleid.

- 2p 2 Leg dit uit. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip integraal veiligheidsbeleid;
 - een kernconcept bij het hoofdconcept verhouding.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Bij het gebruik van Burgernet is sprake van binding.

- 2p 3 Leg dit uit. Gebruik in je uitleg:
- het hoofdconcept binding;
 - een voorbeeld uit de inleiding van deze opgave.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Of burgers deelnemen aan Burgernet, is onder andere afhankelijk van hun politieke socialisatie.

- 1p 4 Leg dit uit. Gebruik in je uitleg het kernconcept politieke socialisatie.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Het gebruik van Burgernet past bij opvattingen van verschillende politieke stromingen. Burgernet past bijvoorbeeld bij de (conservatief-)liberale opvatting dat rechtshandhaving belangrijk is.

- 1p 5 Leg uit dat het gebruik van Burgernet past bij de liberale stroming. Gebruik in je uitleg een opvatting van de liberale stroming.

*Je mag de opvatting dat rechtshandhaving belangrijk is **niet** gebruiken.*

Gebruik de inleiding van deze opgave.

Burgernet kan een middel zijn om criminaliteit te verminderen.

- 2p 6 Leg uit waardoor Burgernet kan bijdragen aan het verminderen van criminaliteit. Gebruik in je uitleg een theorie ter verklaring van criminaliteit.

Opgave 1 Burgernet

tekst 1

Twee berichten van Burgernet

Zojuist heeft zich in De Kaag in Hoogeveen een incident van vermoedelijk brandstichting voorgedaan. Heeft u tips of camerabeelden? Bel nu 112.

Vlissingen echtpaar beroofd. Graag uitkijken naar een bromfiets met twee personen erop en beiden met zwarte helmen richting westen weggereden. Tips? Bel nu 112.

naar: www.burgernet.nl (2015)

Opgave 2 Inkomensongelijkheid

Bij deze opgave hoort tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2014 verscheen de publicatie ‘Hoe ongelijk is Nederland?’ van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). De WRR beschrijft in deze publicatie mogelijke oorzaken en gevolgen van inkomensongelijkheid en vergelijkt de inkomensongelijkheid in Nederland met die in andere landen (tabel 1).

- 1p 7 Leg uit dat inkomensongelijkheid een vorm van sociale ongelijkheid is. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale ongelijkheid.

De WRR geeft aan dat ontwikkelingen op de arbeidsmarkt van invloed zijn op de inkomensongelijkheid in Nederland. Een van deze ontwikkelingen hangt samen met globalisering.

- 2p 8 – Leg uit dat globalisering kan leiden tot een verandering op de arbeidsmarkt in Nederland. Gebruik in je uitleg het kernconcept globalisering.
– Leg uit dat door deze verandering op de arbeidsmarkt de inkomensongelijkheid in Nederland kan veranderen.

Een mogelijk politiek gevolg van inkomensongelijkheid is dat in een land de lage inkomensgroepen weinig gaan stemmen tijdens verkiezingen.

- 2p 9 Geef een verklaring voor een lage opkomst bij verkiezingen onder mensen uit de lage inkomensgroepen. Gebruik in je verklaring het kernconcept gezag.

Stelling: Als de opkomst bij verkiezingen onder lage inkomensgroepen veel lager is dan onder hoge inkomensgroepen, neemt de representativiteit van politieke besluiten af.

- 2p 10 Geef een argument **tegen** deze stelling. Gebruik in je argumentatie:
– een kenmerk van politieke partijen;
– het kernconcept representativiteit.

Of je het wenselijk vindt dat burgers stemmen tijdens verkiezingen, hangt onder andere af van je visie op politieke participatie. Twee verschillende theorieën over politieke participatie zijn de instrumentele theorie en de ontwikkelingstheorie.

- 2p 11 a Volgens welke theorie(ën) zal het wenselijk zijn dat burgers stemmen tijdens verkiezingen? Kies uit een van de volgende antwoorden:
- alleen de instrumentele theorie;
 - alleen de ontwikkelingstheorie;
 - de instrumentele theorie én de ontwikkelingstheorie;
 - geen van beide theorieën.
- b Licht je keuze toe. Gebruik in je toelichting een kenmerk van de instrumentele theorie en de ontwikkelingstheorie.

Gebruik tabel 1.

In tabel 1 is voor de Verenigde Staten, Noorwegen, Nederland en Spanje vergeleken welk effect herverdeling via belastingen en sociale zekerheid op de inkomensongelijkheid heeft. Politieke stromingen verschillen in opvatting over inkomensverschillen.

- 3p 12 – Geef de opvatting van de socialistische/sociaaldemocratische stroming over herverdeling van inkomens.
- Leg uit welk gegeven van welk land uit tabel 1 het best past bij de socialistische/sociaaldemocratische stroming. Gebruik in je uitleg tabel 1.

Opgave 2 Inkomensongelijkheid

tabel 1

Inkomensongelijkheid voor en na herverdeling via belastingen en sociale zekerheid in verschillende landen, 2000-2005

land	Gini-coëfficiënt voor belastingen en sociale zekerheid	Gini-coëfficiënt na belastingen en sociale zekerheid
Verenigde Staten	0,57	0,42
Noorwegen	0,57	0,37
Nederland	0,57	0,33
Spanje	0,57	0,38

naar: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014)

Toelichting

De Gini-coëfficiënt is een getal voor de mate van ongelijkheid. Het is een getal tussen 0 en 1. Bij 0 is er volledige inkomensgelijkheid (iedereen heeft hetzelfde inkomen). Bij 1 is er volledige inkomensongelijkheid (één persoon heeft al het inkomen en de rest van de mensen heeft geen inkomen). Dus hoe dichter het getal bij de 1 zit, hoe groter de ongelijkheid.

Opgave 3 Betrokken vaders

Bij deze opgave hoort tekst 2 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In tekst 2 beschrijft Renske Keizer de rol van vaders in de opvoeding. Dit vraagstuk van vaderbetrokkenheid is te analyseren met de vier hoofdconcepten en bijbehorende kernconcepten.

Gebruik tekst 2.

- 3p 13 Leg uit dat je vaderbetrokkenheid in verband kunt brengen met een **vormingsvraagstuk**. Gebruik in je uitleg:

- het hoofdconcept vorming;
- een kernconcept bij het hoofdconcept vorming;
- een voorbeeld uit tekst 2 van dit kernconcept.

*Je mag de kernconcepten cultuur en ideologie **niet** gebruiken.*

Gebruik tekst 2.

- 3p 14 Leg uit dat je vaderbetrokkenheid in verband kunt brengen met een **verhoudingsvraagstuk**. Gebruik in je uitleg:

- het hoofdconcept verhouding;
- een kernconcept bij het hoofdconcept verhouding;
- een voorbeeld uit tekst 2 van dit kernconcept.

*Je mag het kernconcept macht **niet** gebruiken.*

Gebruik tekst 2.

- 3p 15 Leg uit dat je vaderbetrokkenheid in verband kunt brengen met een **bindingsvraagstuk**. Gebruik in je uitleg:

- het hoofdconcept binding;
- een kernconcept bij het hoofdconcept binding;
- een voorbeeld uit tekst 2 van dit kernconcept.

*Je mag het kernconcept cultuur **niet** gebruiken.*

Gebruik tekst 2.

- 3p 16 Leg uit dat je vaderbetrokkenheid in verband kunt brengen met een **veranderingsvraagstuk**. Gebruik in je uitleg:

- het hoofdconcept verandering;
- een kernconcept bij het hoofdconcept verandering;
- een voorbeeld uit tekst 2 van dit kernconcept.

*Je mag het kernconcept democratisering **niet** gebruiken.*

- Vaderbetrokkenheid kan volgens Keizer gestimuleerd worden door de verlofregelingen voor vaders te verruimen.
- 2p 17 Leg uit dat het verruimen van verlofregelingen voor vaders een voorbeeld is van democratisering. Gebruik in je uitleg het kernconcept democratisering.

- De keuze van de overheid om de verlofregelingen voor vaders te verruimen, kan een ideologische keuze zijn.
- 1p 18 Geef aan waarom het verruimen van de verlofregelingen voor vaders een ideologische keuze kan zijn. Gebruik in je antwoord het kernconcept ideologie.

- Nature-factoren en nurture-factoren bepalen de eigenschappen van kinderen.
- 1p 19 – Is vaderbetrokkenheid een nature-factor of een nurture-factor die de eigenschappen van kinderen bepaalt?
– Licht je keuze toe. Gebruik in je toelichting een omschrijving van het begrip nature of nurture.

Gebruik regel 27 tot en met 43 van tekst 2.

- Keizer legt uit waarom de opvoedingssituatie in Nederland afwijkt van een gemiddeld modern land. Hofstede maakt onderscheid tussen landen met een meer masculiene cultuur en landen met een meer feminiene cultuur. Stelling: De opvoeding in Nederland past bij een masculiene cultuur.
- 2p 20 Geef op grond van tekst 2 een argument **voor** en een argument **tegen** deze stelling. Gebruik per argumentatie:
– een omschrijving van masculiene cultuur volgens de dimensie van Hofstede;
– regel 27 tot en met 43 van tekst 2.

- Opvoeding is cultureel bepaald. Dit blijkt uit het feit dat opvattingen over de opvoeding in Nederland verschillen van andere landen.
- 2p 21 – Geef een **ander** feit waaruit blijkt dat opvoeding cultureel bepaald is.
– Geef een voorbeeld van dit feit.

Gebruik tekst 2.

- Keizer pleit voor meer vaderbetrokkenheid. Pressiegroepen kunnen ervoor zorgen dat vaderbetrokkenheid meer aandacht krijgt in de politiek.
- 3p 22 Leg met behulp van het barrièremodel uit waardoor pressiegroepen kunnen zorgen voor meer aandacht in de politiek voor vaderbetrokkenheid. Gebruik in je uitleg:
– een voorbeeld van een pressiegroep uit tekst 2;
– een kernconcept bij het hoofdconcept verhouding;
– een kenmerk van het barrièremodel.

Opgave 3 Betrokken vaders

tekst 2

De Nederlandse vader bungelt vér onderaan

(...) Familiesocioloog Keizer (31) is per 1 september aangesteld als de eerste Nederlandse hoogleraar Vaderschap aan de Universiteit van Amsterdam. (...) Het initiatief komt van het Vader Kennis Centrum, een stichting die ervoor ijvert vaders meer te betrekken bij de opvoeding van en zorg voor hun kinderen. (...)

10 “(...) We weten uit onderzoek dat als vaders vanaf het begin betrokken zijn bij de opvoeding van hun kinderen (...) het goed is voor het welbevinden van het kind. Een van mijn eigen studies heeft laten zien dat zoons van betrokken vaders ook minder probleemgedrag vertonen (...).” (...)

15 “De Europese Commissie adviseerde anderhalf jaar geleden om vaders bij de geboorte van een kind minstens twee weken betaald verlof te geven. Heel veel landen hebben daar gehoor aan gegeven, maar Nederland niet. (...) En alleen rijke gezinnen

20 kunnen het zich veroorloven om onbetaald verlof op te nemen (...).”

Hoe kan dat, we zijn toch een modern land?

“Maar vooral een atypisch¹⁾ land.

30 Veel vrouwen werken parttime, zeker als ze moeder zijn. Een kwart van de Nederlanders vindt dat vrouwen beter voor kinderen kunnen zorgen dan mannen, slechts vier procent vindt dat mannen dat beter kunnen dan

35

vrouwen (...). Er heerst ook een sterke moederschapsideologie in Nederland: als vrouw moet je een ‘oerbevalling’ meemaken, borstvoeding geven, je bent een slechte moeder als je je kind meer dan drie dagen per week naar de opvang brengt... (...).”

Wat zou een ideale taakverdeling tussen vaders en moeders zijn?

45 “Als wetenschapper zeg ik: kies voor het Scandinavische model. Een tweeverdienersmodel waar iedereen toegang heeft tot kwalitatief goede kinderopvang, met universitair

50 geschoolde leiders. Het eerste jaar vinden ze het daar belangrijk dat beide ouders thuis zijn, dus het ouderschapsverlof is voor vader en moeder samen ruim 16 maanden.

55 (...) ik denk dat als meer vaders gaan zorgen, vrouwen meer op de arbeidsmarkt gaan participeren, waardoor je de investering op de lange termijn terugverdient. Alleen:

60 (...) het zal lastig zijn dat te organiseren. Veel Nederlandse vrouwen willen parttime werken. (...) Toch zou ik kiezen voor het Scandinavische

65 model: dan maak je het voor iedereen mogelijk een betrokken vader te zijn. Dertig procent van de Nederlandse vaders zegt dat ze meer tijd aan hun kinderen willen besteden

70 maar dat dat financieel niet haalbaar is.” (...)

naar: NRC Handelsblad van 5 september 2014

____ noot 1 atypisch betekent dat iets afwijkt van het gemiddelde

Opgave 4 Alleenwonende ouderen in Streuvel

Alle gegevens in deze opgave zijn fictief.

Bij deze opgave horen tabel 2 tot en met 4 en tekst 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Streuvel is een gemeente met 985 inwoners. In 2014 is er een enquête onder de Streuvelse bevolking over hun welzijn afgenomen. De gemeente vond een aantal resultaten over het welzijn van de 80 alleenwonende ouderen van 75 jaar en ouder (tabel 2 tot en met 4) onwenselijk. De gemeente besloot in 2015 drie maatregelen te nemen om de situatie van de alleenwonende ouderen te verbeteren. De maatregelen zijn in 2015 als proef uitgevoerd en in 2016 met een enquête geëvalueerd (tekst 3).

Gebruik tabel 2 tot en met 4 en tekst 3.

Na de evaluatie van de maatregelen wil de gemeente de welzijnssituatie van de alleenwonende ouderen blijven verbeteren. De gemeente moet besluiten welke maatregel het beste is om voort te zetten.

- 6p 23 Beargumenteer welke maatregel de gemeente moet voortzetten om de welzijnssituatie van de alleenwonende ouderen in Streuvel te blijven verbeteren. Gebruik in je argumentatie:
- een keuze voor één van de maatregelen (1, 2 of 3);
 - twee kernconcepten die te herkennen zijn in de situatie van de alleenwonende ouderen;
 - bij elk kernconcept een voorbeeld uit tabel 2, 3 of 4;
 - bij elk kernconcept een voorbeeld uit tekst 3.

Opgave 4 Alleenwonende ouderen in Streuvel

De bronnen bij deze opgave zijn fictief.

Resultaten enquête onder Streuvelse bevolking (2014)

tabel 2

Hoe vaak hebt u contact met vrienden, vriendinnen of echt goede kennissen?

	dagelijks	minstens 1x per week, maar niet dagelijks	minstens 1x per maand, maar niet wekelijks	minder dan 1x per maand	zelden of nooit
echtpaar, 75+	60%	20%	10%	5%	5%
alleenwonenden, 75+	15%	15%	20%	30%	20%

tabel 3

Hoe tevreden bent u over uw financiële situatie? (op een schaal van 1-10, waarbij 1 zeer ontevreden en 10 zeer tevreden is)

	gemiddeld cijfer
echtpaar, 75+	7,0
alleenwonenden, 75+	5,8

tabel 4

Welke beschrijving past het best bij u?

	Ik ben erg gelukkig	Ik ben gelukkig	Ik ben niet gelukkig, maar ook niet ongelukkig	Ik ben ongelukkig	Ik ben erg ongelukkig
echtpaar, 75+	30%	25%	25%	13%	7%
alleenwonenden, 75+	15%	15%	20%	30%	20%

tekst 3**Maatregelen in Streuvel om de situatie van alleenwonende ouderen te verbeteren****maatregel 1****Bijzondere bijstand**

Alleenwonende ouderen komen in aanmerking voor bijzondere bijstand. In Streuvel betaalt de gemeente een bijdrage aan de kosten voor duurzame gebruiksgoederen zoals een wasmachine.

Resultaten:

60 van de in totaal 80 alleenwonende ouderen kwamen in aanmerking voor bijzondere bijstand. Hiervan hebben 45 ouderen gebruikgemaakt. Al deze ouderen beoordelen hun financiële situatie in 2016 positiever dan in de enquête van 2014.

maatregel 2**De hulplijn van de Stichting Hulp aan Ouderen**

De ambtenaar ouderenzorg van de gemeente heeft alle 80 alleenwonende ouderen opgezocht om ze te wijzen op de hulplijn van Stichting Hulp aan Ouderen. De stichting krijgt subsidie van de overheid en werkt met vrijwilligers. Ouderen kunnen de hulplijn bellen als ze zich bijvoorbeeld eenzaam voelen. De hulplijn kost vijf cent per minuut.

Resultaten:

Aangezien de hulplijn anoniem is, is niet vast te stellen hoeveel alleenwonende ouderen uit Streuvel gebruik hebben gemaakt van de hulplijn.

maatregel 3**Het maatjesproject**

Mensen met een uitkering kunnen een activiteit ondernemen met alleenwonende ouderen uit hun buurt. Ze gaan bijvoorbeeld een aantal keer per week op koffievisite of wandelen met een groepje alleenwonende ouderen.

Resultaten:

40 van de in totaal 80 alleenwonende ouderen hebben gebruikgemaakt van het maatjesproject. 23 van deze alleenwonende ouderen geven in 2016 aan dat ze vaker contacten met vrienden, vriendinnen of echt goede kennissen hebben dan in 2014. Van de deelnemende alleenwonende ouderen geven er 31 aan dat ze zich door de contacten gelukkiger voelen in 2016 ten opzichte van 2014.

Opgave 5 Veiligheidsbeleving in de buurt

Bij deze opgave hoort tabel 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Tabel 5 komt uit de Veiligheidsmonitor 2014. In deze monitor is de veiligheidsbeleving in 43 politiedistricten in Nederland onderzocht. Er is onder andere gekeken naar omgevingskenmerken die met de veiligheidsbeleving kunnen samenhangen, zoals de ervaren sociale overlast in de buurt.

Een omgevingskenmerk dat kan samenhangen met de veiligheidsbeleving is informele sociale controle. Om informele sociale controle te meten, kun je burgers enquêteren.

- 2p 24 – Formuleer een enquêtevraag om te meten of burgers informele sociale controle uitoefenen. Deze enquêtevraag moet met ja of nee te beantwoorden zijn.
- Je mag de woorden ‘informeel’ en ‘sociale controle’ **niet** gebruiken.*
- Geef aan waarom je met deze enquêtevraag informele sociale controle kunt meten. Gebruik in je antwoord een omschrijving van het begrip informele sociale controle.

- 1p 25 Mediaberichtgeving kan samenhangen met de veiligheidsbeleving. Een mediahypothese over de invloed van de media is de cultivatiehypothese. Geef op grond van de cultivatiehypothese een voorspelling over de invloed van mediaberichtgeving op de veiligheidsbeleving.

Gebruik tabel 5.

In tabel 5 staat voor de 43 politiedistricten in Nederland de samenhang tussen een aantal omgevingskenmerken en de veiligheidsbeleving. Met een aantal omgevingskenmerken is de ervaren sociale cohesie te meten.

- 1p 26 – Geef een omgevingskenmerk uit tabel 5 waarmee je de ervaren sociale cohesie kunt meten.
- Geef aan waarom je met dit omgevingskenmerk de ervaren sociale cohesie kunt meten. Gebruik in je antwoord het kernconcept sociale cohesie.

Gebruik tabel 5.

Stel dat naar aanleiding van de resultaten uit tabel 5 de overheid besluit maatregelen te nemen om de veiligheidsbeleving te verbeteren. De overheid heeft budget voor één maatregel.

2p **27** Welke maatregel moet de overheid nemen om de veiligheidsbeleving te verbeteren?

maatregel 1: Verminder de ervaren overlast door buurtbewoners.

maatregel 2: Verbeter het oordeel over de fysieke voorzieningen in de buurt.

Kies voor maatregel 1 of 2 en leg je keuze uit met gebruik van tabel 5.

Opgave 5 Veiligheidsbeleving in de buurt

tabel 5

Omgevingskenmerken en samenhang met veiligheidsbeleving in buurt, 2014

omgevingskenmerken	samenhang met het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in buurt
1 drugsgebruik of drugshandel, bijvoorbeeld op straat of in coffeeshop (% ervaart veel overlast)	0,78
2 oordeel over beschikbaarheid politie in buurt (rapportcijfer 0-10)	0,05
3 overlast door buurtbewoners (% ervaart veel overlast)	0,82
4 oordeel over fysieke voorzieningen in buurt, bijvoorbeeld onderhoud van de openbare ruimte (rapportcijfer 0-10)	0,10

Toelichting

De samenhang is een cijfer tussen 0 en 1:

0–0,04: geen verband

0,04–0,16: zeer zwak verband

0,16– 0,36: zwak verband

0,36–0,64: gematigd verband

0,64–0,81: sterk verband

0,81–1: zeer sterk verband

Voorbeeld: Er is bij omgevingskenmerk 1 een sterk verband tussen ervaren overlast van drugsgebruik of drugshandel en de veiligheidsbeleving. Dit verband betekent dat:

- in de politiedistricten waar veel mensen veel overlast van drugsgebruik of drugshandel ervaren, het percentage mensen dat zich wel eens onveilig in de buurt voelt, relatief hoog is en
- in de politiedistricten waar het percentage mensen dat zich wel eens onveilig in de buurt voelt relatief hoog is, veel mensen veel overlast van drugsgebruik of drugshandel ervaren.

naar: *Centraal Bureau voor de Statistiek (2015)*